

CHECKLIST PROEFVERTALING LATIJN

A Voorbereiding (thuis):

- ① ✓ Ken ik de verbuiging van de (*voor*)naamwoorden?
[Summa, pp. 9-11; 16-25]
- ② ✓ Ken ik de (belangrijkste) functies van de vijf naamvallen?
[Summa, pp. 12-13]
- ③ ✓ Ken ik de vervoeging van de *werkwoorden*?
[Summa, pp. 26-34]
- ④ ✓ Ken ik de betekenis van de *tijden*?
[Summa, p. 27]
- ⑤ ✓ Ken ik de belangrijkste (gebruikswijzen) van de conjunctivus?
[Summa, pp. 35-38]
- ⑥ ✓ Ken ik de volgorde van het Latijnse alfabet?
[A,B,C,D,E,F,G,H,I,K,L,M,N,O,P,Q,R,S,T,U,V,X,Y,Z]

B Vóór het vertalen (tijdens de toets):

- ① Bij elke proefvertaling staan *aantekeningen*; onderstreep of markeer deze in de tekst, zodat je ze zo meteen bij het vertalen niet over het hoofd ziet.
- ② Vrijwel elke proefvertaling is voorzien van een *inleiding*; lees deze zorgvuldig door en let daarbij vooral op de eigennamen die erin voorkomen.
- ③ Probeer nu om m.b.v. de inleiding en de onderstreepte/gemarkeerde woorden alvast een globaal idee te krijgen waar de tekst over gaat.

C Tijdens het vertalen (tijdens de toets):

- ① **Het begrijpen van leestekens.** Zet in de zin na ieder leesteken (komma, dubbele punt, aanhalingstekens, etc.) een verticale streep: |.
- ② **Persoonsvorm.** Je zoekt eerst per zin alle persoonsvormen. Daar zet je een streep onder. In de ruimte naast de tekst schrijf je de persoonsvorm over, je vertaalt 'm nauwkeurig (dus: 1e, 2e, 3e e.v. of m.v., juiste tijd) en je schrijft op wat je in de zin verwacht n.a.v. deze persoonsvorm (bijv.: onderwerp, lijdend voorwerp, meewerkend voorwerp, een A.c.I., een infinitivus, etc.).
- ③ **Samengestelde zin.** Als je meer dan één persoonsvorm hebt gevonden, bekijk dan hoe deze persoonsvormen met elkaar zijn verbonden. Dat kun je zien aan voegwoorden en betrekkelijke of vragende voornaamwoorden. Die voeg- en voornaamwoorden kun je bijvoorbeeld omcirkelen.

Let op: er zijn 5 nevenschikkende voegwoorden ("en" (*ac, atque, et, -que*), "of" (*aut, sive, vel, -ve*), "maar" (*at, autem, sed, vero*), "want" (*enim, nam*) en "en niet/noch/ maar niet" (*nec, neque*): deze koppelen hoofdzin aan hoofdzin of bijzin aan bijzin. Alle andere voegwoorden zijn onderschikkende voegwoorden en koppelen een bijzin aan een hoofdzin.
- ④ **Onderwerp.** Vervolgens zoek je het onderwerp. Dit staat in de *nominativus*. Onder het onderwerp zet je 'OW'.

Het komt natuurlijk ook maar al te vaak voor dat een Latijnse zin helemaal geen *nominativus* heeft; in dat geval zit het onderwerp in de persoonsvorm opgesloten, bijv.: *ambulo* = ik loop.
- ⑤ **Lijdend voorwerp.** Daarna zoek je het lijdend voorwerp. Dit staat in de *accusativus*. Hieronder zet je 'LV'.

Let op: niet ieder woord in de *accusativus* is automatisch een lijdend voorwerp!
- ⑥ **Meewerkend voorwerp.** De meeste zinnen hebben geen meewerkend voorwerp, maar toch moet je iedere zin controleren op de aanwezigheid hiervan. Het meewerkend voorwerp staat altijd in de *dativus*. Je zet er 'MV' onder.

7

Overige zinsdelen. De overige zinsdelen zijn bepalingen. Er zijn twee soorten bepalingen.

Bijvoeglijke bepalingen: deze horen bij een zelfstandig naamwoord. Er zijn vijf manieren waarop een bijvoeglijke bepaling gevormd kan worden:

- Ten eerste door middel van een bijvoeglijk naamwoord dat congrueert met het zelfstandig naamwoord waar het bij hoort.
- Een bijvoeglijke bepaling kan ook gevormd worden door een zelfstandig naamwoord in de *genitivus*.
- Tenslotte wordt een bijvoeglijke bepaling soms gevormd door een voorzetselwoordgroep (bijv.: de brief over de oorlog, het huis op de hoek).
- Ook een betrekkelijke bijzin is natuurlijk een bijvoeglijke bepaling, maar die behandelen we als een aparte bijzin, met z'n eigen persoonsvorm, enz.
- Een participiumwoordgroep kan natuurlijk ook een bijvoeglijke bepaling zijn; vertaling: *die/dat* ... (=betrekkelijke bijzin).

Bijwoordelijke bepalingen: deze horen bij het werkwoord. Er zijn ook vijf manieren waarop een bijwoordelijke bepaling gevormd kan worden.

- Ten eerste door een bijwoord. (bijv. *servus ianuam clam aperit*: de slaaf opent *stiekem* de deur.)
- Ten tweede door een woord in de ablativus zonder voorzetsel (bijv.: *servus ianuam clave aperit*: de slaaf opent de deur *met een sleutel*).
- Ten derde door een voorzetselwoordgroep (bijv.: *senator in via ambulat*: de senator wandelt *op straat*).
- Een participiumwoordgroep kan natuurlijk ook een bijwoordelijke bepaling zijn; vertaling: *terwijl/toen/nadat; hoewel, omdat* ...
- Ten slotte door een ablativus absolutus; ook die vertalen wij in het Nederlands als een bijzin.

Voor het onthouden van de juiste volgorde gebruiken we in Nederland als ezelsbruggetje de afkorting PSOLMO : Persoonsvorm – Structuur – Onderwerp – Lijdend voorwerp – Meewerkend Voorwerp – Overige zinsdelen.

D Na het vertalen (tijdens de toets):

① ✓ Lees je vertaling nog eens door.

Is het een goed lopend en begrijpelijk verhaal? In dat geval heb je kans dat je vertaling goed is!